

**Kúria
végzése**

Az ügy száma: Bfv.III.520/2019/19.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Kónya István, a tanács elnöke
Dr. Soós László, előadó bíró
Dr. Márki Zoltán, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: nyilvános ülés

Az ülés napja: 2019. október 29.

Az ügy tárgya: önbíráskodás büntette

Terhelt: terhelt

Első fok: Budaörsi Járásbíróság, 1.B.591/2015/65., ítélet, tárgyalás,
2018. március 13.

Másodfok: Budapest Környéki Törvényszék, 2.Bf.494/2018/7., végzés,
nyilvános ülés, 2018. november 9.

Az indítvány előterjesztője: Pest Megyei Főügyészség

Az indítvány iránya: a terhelt terhére, hatályon kívül helyezés érdekében

Rendelkező rész

Az önbíráskodás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Pest Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budaörsi Járásbíróság 1.B.591/2015/65. számú ítéletét, illetőleg a Budapest Környéki Törvényszék 2.Bf.494/2018/7. számú végzését hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 32.800 (harminckettőezer-nyolcszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

I.

- [1] A Budaörsi Járásbíróság a 2018. március 13. napján kihirdetett, és a Budapest Környéki Törvényszék 2.Bf.494/2018/7. számú végzése folytán 2018. november 9. napján jogerős 1.B.591/2015/65. számú ítéletével a terheltet az önbíráskodás büntettének [Btk. 368. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és c) pont] vádjá alól felmentette.
- [2] Az irányadó ítéleti tényállás lényege szerint a terhelt 2009. szeptember 29. napjáig az 1. számú kft.-nek, a 2. számú kft.-nek és a 3. számú kft.-nek is az ügyvezetője volt. Az 1. számú kft. a tulajdonát képező, szerelőcsarnokként használt épületből 2005. január 15. napján bérbe adott a 3. számú kft.-nek 40 m² területet, a 2. számú kft.-nek 850 m² területet, így e cégek az épületet közösen használták úgy, hogy bérleményeik nem voltak egymástól fizikailag elhatárolva.
- [3] Az 1. számú kft. 2009. október 1. napjával felszámolás alá került. Az 1. számú felszámolóbiztos 2010. október 11. napján kelt levelében a 3. számú kft.-vel és a 2. számú kft.-vel kötött bérleti szerződést azonnali hatállyal felmondta. A terhelt ennek ellenére a cégei által bérelt épületrészek használatával nem hagyott fel, azokat nem bocsátotta az 1. számú kft. „f. a.” rendelkezésére, a felmondás érvényességét vitatta. Ezért az 1. számú felszámoló a bérleti szerződés megszűnésének megállapítása iránt pert indított a Budaörsi Városi Bíróságon, amely 2013 áprilisában - a cselekmény elkövetésekor - még folyamatban volt.
- [4] A 2. számú kft. 2013. január 4. napjával szintén felszámolás alá került, felszámolójaként a bíróság a 2. számú felszámolóbiztosot jelölte ki, aki közölte az 1. számú felszámolóbiztossal, hogy az épület 2. számú kft. „f. a.” által birtokolt részét hajlandó birtokba adni. Ezért előzetes megállapodásuk alapján az 1. számú felszámolóbiztos és a 2. számú felszámolóbiztos 2013. április 3. napján az 1. számú felszámolóbiztos által szerződtetett 4. számú kft. 9 fő vagyonörének kíséretében megjelentek az épületben, és az ott lévő terheltet és a 3. számú kft. termelési tevékenységet végző alkalmazottait távozásra szólították fel azzal, hogy az ott lévő ingóságokat lefoglalás végett hagyják hátra. A terhelt tiltakozott az épület és a cége termelőeszközeit képező ingóságok átadása ellen, így közte és a felszámolóbiztosok között vita alakult ki, ezért a biztonsági szolgálat vezetője kihívta a rendőrséget.
- [5] A helyszínre kivonuló rendőrfőnökök előtt a felszámolóbiztosok és a terhelt is kifejezték az épület birtoklására irányuló szándékukat, szóban előadva érveiket. Az intézkedő rendőrfőnökök ezt követően - a 2. számú felszámolóbiztos által vezetett hatósági eljárás téves tudatában, a felszámolóbiztos akaratának megfelelően - közölték a terhelttel, hogy neki és cégének, a 3. számú kft.-nek el kell hagynia az épületet. A terhelt a rendőri utasításnak egy ideig vonakodott eleget tenni, azonban az ismételt rendőri kioktatásokat és felszólításokat követően - tartva a személyi szabadságának rendőri korlátozásától - az épületből alkalmazottaival együtt elvonult, az ott lévő termelőeszközöket és alapanyagokat pedig hátrahagyta. Ezt követően az épületet az 1. számú felszámolóbiztos lezáratta és azt a 4. számú kft. vagyonörével folyamatosan őriztette.
- [6] A terhelt a kialakult helyzetbe - mivel az épület és a termeléshez használt ingóságok birtokának elvesztése a 3. számú kft. számára a termelő tevékenysége folytatását, megrendeléseinek teljesítését ellehetetlenítette - nem nyugodott bele, ezt mindkét felszámolóbiztos felé több ízben sérelmezte és mindkettejükkel tárgyalásokat kezdeményezett. Cégének jogi képviselője útján a terhelt 2013. április 4. napján birtokvédelmi kérelmet nyújtott be a város jegyzőjéhez, melyben az épület birtokba bocsátását és az ingóságok kiadását kérte. A 3. számú kft. jogi képviselője tájékoztatta a terheltet, hogy a birtokvédelmi kérelem eredményességének valószínűsége csekély, majd a birtokvédelem körében felmerült jogesetekről is tájékoztatást adott.
- [7] A terhelt a BH 2000.338. számú eseti döntés áttanulmányozása után elhatározta, hogy annak

szellemében eljárva, önhatalommal fogja visszaszerezni az épületet és az abban lévő ingóságokat. Terve megvalósítása érdekében megbízott két erős testalkatú férfit azzal, hogy az előttük is ismertetett BH 2000.338. számú jogesetben írt tényálláshoz hasonlóan 2013. április 12. napján a hajnali órákban rajtaütésszerűen hatoljanak be az épületbe és kényszerítsék távozásra az ott tartózkodó vagyonőröket. A terhelt megbízásának megfelelően az ismeretlenül maradt két férfi és az általuk bevont harmadik ismeretlen személy fekete maszkban a drótkerítés átvágásával az ipartelepre behatoltak, majd az egyikük az épület bal oldalán lévő vas ajtó feletti ablakot betörve behatolást imitált azért, hogy a vagyonőröket a földszinti csarnokba csalja, hogy ezalatt társai az épület emeleti ablakán keresztül az irodahelyiségbe akadálytalanul bejuthassanak. A terhelt által megbízott másik két személy az épület jobb oldalán lévő ablakot betörve bemászott az emeleti irodahelyiségbe és onnan leszaladva kinyitották a bejárati ajtót és az épületbe a maszkot nem viselő terheltet beengedték. A behatolást imitáló társuk az emeleti irodaablakon keresztül szintén bejutott a szerelőcsarnokba. A terhelt által megbízott személyek személyazonosságuk beazonosításának megakadályozása végett arcukat fekete maszkkal takarták el.

- [8] A terhelt és az általa megbízott személyek behatolását észlelte az épület őrzését a 4. számú kft. alkalmazásában végző két vagyonőr, akiket a terhelt tudtával és akaratából a símaszkos férfiak az épületből kikísértek, a falhoz állították, megmotozták, a telefonjaikat elvették. A két vagyonőrben az épületbe történő váratlan behatolás, a terhelt által megbízott erős fizikumú férfiak igen határozott és ellentmondást nem tűrő fellépése félelmet keltett, ezért ellenállást nem tanúsítva tettek eleget az utasításoknak. A terhelt által megbízott személyek a vagyonőröktől elvett telefonokból az akkumulátorokat kivették és azt eldobták azért, hogy a vagyonőrök a rendőrséget ne tudják értesíteni, majd távozásra szólították fel őket azzal, hogy a cselekményről legalább egy órán keresztül ne szóljanak senkinek, különben nem ússzák meg ennyivel.
- [9] A vagyonőrök a portán jelentették a történeteket, a rendőrség helyszínre érkezésének idejére a maszkot viselő férfiak távoztak, az épületnél csak a terhelt és a 3. számú kft. alkalmazottai tartózkodtak.
- [10] Az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróságok álláspontjának lényege szerint, bár tényállásszerű magatartás valósult meg, a terhelt cégét jogszerűtlen rendőri intézkedés folytán fosztották meg a birtokától. Ezért a terheltet megillette az 1959. évi IV. törvény 190. § (1)-(2) bekezdése szerinti jogos önhatalom gyakorlása, az egyéb birtokvédelmi eszközökkel - jegyzőhöz benyújtott birtokvédelmi kérelemmel, birtokperrel - járó idővesztésre és a termelőeszközök elzárása folytán a termelés kieséséből fakadó közvetlen kárra is figyelemmel. Ez pedig a Btk. 368. § (3) bekezdése alapján, miszerint nem valósul meg önbíráskodás, ha az erőszak és fenyegetés alkalmazása az igény érvényesítésének megengedett eszköze, kizárja az önbíráskodás megvalósulását.
- [11] A felülvizsgálati ügyekben követett töretlen ítélkezési gyakorlat alapján az alapítéletekben foglalt tényálláshoz tartoznak mindazok a történeti tények, melyek az ítéletben megállapításra kerültek, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán esetlegesen nem a történeti tényállásban kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében (BH 2016.163.).
- [12] Ennek alapján a Kúria a történeti tényállás részének tekinti az elsőfokú bíróság ítélete 21. oldalán a negyedik bekezdésben tett azon megállapítást is, miszerint: „Az ipartelep épületét 2013. április 3. napjáig (annak a felszámoló általi lezárásáig) ténylegesen a terhelt által ügyvezetett 3. számú kft. birtokolta bérlet, illetőleg használat jogcímén úgy, hogy a birtokláshoz való joga aktuálisan bírósági per tárgyát képezte.”.

II.

- [13] A jogerős határozatok ellen a Pest Megyei Főügyészség terjesztett elő a Be. 649. § (1) bekezdés a)

pont ac) alpontjára hivatkozva felülvizsgálati indítványt, mivel álláspontja szerint a terhelt felmentésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

- [14] Indokai szerint az ügyben eljáró elsőfokú és másodfokú bíróságok az irányadó polgári jogi szabályok téves értelmezésével jutottak arra, hogy a terhelt az önhatalom gyakorlására jogosult volt.
- [15] Az elkövetéskor hatályban volt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 190. § (1) és (2) bekezdése alapján ugyan az elvesztett birtok visszaszerzése érdekében önhatalmúlag bizonyos esetekben valóban fel lehet lépni, ennek azonban három konjunktív feltétele van:
- a birtok elvesztésére tilos önhatalomnak minősülő támadás eredményeként került sor,
 - más birtokvédelmi eszközök igénybevételevel járó idővesztéség a birtokvédelmet megghiúsítaná,
 - és a birtok megvédéséhez, visszaszerzéséhez szükséges mértéken nem terjed túl.
- [16] A Pest Megyei Főügyészség álláspontja szerint a jelen ügyben egyik feltétel sem volt adott.
- [17] A terheltet nem tilos önhatalommal fosztották meg a birtoktól, hanem rendőri intézkedés eredményeként került ki a birtokból. A terhelt által képviselt gazdasági társaság birtokból való kikerülését - miként arra a másodfokú bíróság rámutatott - valójában nem is a felszámoló intézkedése vagy mulasztása eredményezte. A rendőri fellépés - még ha az hibás, jogszerűtlen is volt - olyan többletelem, mely eleve kizárja a tilos önhatalom megállapíthatóságát. Az 1. számú kft. „f. a.” az épület tulajdonosaként, a bérleti szerződés azonnali hatályú felmondása okán, valamint a 2. számú kft. által birtokolt 850 m² alapterületű rész birtokba adására figyelemmel érvényes jogcímmel rendelkezett az épület birtoklására, így az épület birtoklására nem jogalap nélkül tartott igényt. Ezen igényét fejezte ki, amikor a terheltet és a 3. számú kft. dolgozóit távozásra szólította fel.
- [18] Mivel ezt a terhelt vitatta, éppen ezért alakult ki a vita a felszámolóbiztosok és a terhelt között az épület birtoklása tekintetében. A rendőrség kihívására pedig éppen e vita - annak hevessége miatt - került sor. Erre figyelemmel, mivel a közrendet veszélyeztető körülményt jelentettek be és a vita elfajulásának lehetősége fennállt, a rendőrfőnök az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján jogszerűen jelentek meg a helyszínen és kezdtek intézkedésbe. A rendőri eljárás, illetve intézkedés jogszerűségétől ugyanakkor el kell választani az annak során hozott döntés jogszerűségét. Az irányadó tényállás szerint pedig nem a rendőri intézkedés, a rendőrök eljárása, hanem valójában az intézkedés során hozott hatósági döntés jogszerűsége kérdőjeleződött meg.
- [19] Az ítélkezési gyakorlat szerint a rendőri intézkedés, a rendőrök eljárásának jogszerűsége az intézkedéssel érintett részéről általában nem vitatható, a rendőri intézkedés során hozott hatósági döntés jogszerűsége pedig kizárólag az erre hivatott jogorvoslati rendelkezéseknek (Rtv. 92. §) megfelelően sérelmezhető, illetőleg a döntés eredményével szemben a rendelkezésre álló jogi eszközökkel lehet fellépni (birtokper). Ezért az intézkedéssel érintettnek arra nincs joga, hogy hatóság döntésével szemben utólag önhatalmúlag lépjen fel; amennyiben a hatóság döntésének helyességét, jogszerűségét vitatja, az ellen a törvényben meghatározott jogorvoslattal, illetve jogi eszközökkel élhet. A birtok visszaszerzésére irányuló önhatalom gyakorolhatósága szempontjából valójában annak nincs jelentősége, hogy a rendőrfőnök az adott vitát eldönthették-e vagy sem, illetve annak sem, hogy a döntésük helyes, jogszerű volt-e vagy sem.
- [20] Az indítványozó szerint hiányzott a jogos önhatalom igénybevételenek második feltétele, a birtokvédelem megghiúsításának veszélye is. A törvény szóhasználatára alapján az önhatalom jogos gyakorolhatóságához nem elegendő az, hogy más - állami - birtokvédelmi eszköz igénybevétele adott esetben hosszabb idő alatt vezet az eredményes birtokvédelemhez. A megghiúsítás ugyanis azt jelenti, hogy az adott esetben az állami, hatósági birtokvédelmi eszközök, azok időigénye miatt eleve nem alkalmasak a hatékony és időszerű birtokvédelem eléréséhez. Ezért, ha a birtokvédelem jegyzői vagy bírói útjának igénybevétele a birtoksértő állapot megszüntetését csak késleltetné, de a birtokvédelmet nem hiúsítaná meg, az önhatalom jogszerűen nem vehető igénybe. Az irányadó tényállás nem tartalmaz olyat, miszerint a 3. számú kft. épületben hagyott termelőeszközöket és alapanyagait bárki el akarta volna szállítani, vagy azt megkísérelte volna, illetve olyan sem, hogy az épület és az abban lévő termelőeszközök károsodásának veszélye felmerült volna.

- [21] Jelen ügyben ezért sem a bérbeadó cég és annak felszámolója, sem az épület, illetve az elzárt termelőeszközök rövid időn belüli eltűnésétől, károsodásától nem kellett tartani. Nem merült fel az sem, hogy a hatósági birtokvédelem - annak jogossága esetén - a birtok visszaszerzésére ne lenne alkalmas. Ekként a birtokvédelmi eszközök igénybevétele nem hiúsította volna meg a birtok védelmét, az pusztán a jegyzői birtokvédelmen túl igénybe veendő birtokper, illetve a bíróság működésének sajátosságai miatt nagyobb időszükséglettel, illetve a termelés kiesésből fakadó, azonban perben érvényesíthető haszonelmaradással járt volna.
- [22] A terhelt az irányadó tényállás szerint valójában nem is azért élt önhatalommal, mert a termelőeszközök eltűnésétől, és ekként a birtokvédelem meghíúsulásától tartott, hanem azért, mert a termelőtevékenysége és megrendeléseinek teljesítése lehetetlenült el. A terhelt egyébként a hatósági birtokvédelem iránti szükséges lépéseket maga is megtette, azaz maga sem zárta ki, hogy a hatósági birtokvédelmi eszközök eredményre vezethetnek.
- [23] A főügyészség álláspontja szerint a másodfokú bíróság érvelésével szemben az 1959. évi IV. törvény a birtokvédelem feltételei között gazdasági-működtetési szempontokat egyáltalán nem tartalmaz, így a birtokvédelem megengedhetősége nem függ a gazdasági érdekektől, gyakorolhatósága körében ilyen jellegű megfontolások nem játszanak szerepet. Érvelt azzal is, miszerint az ítélkezési gyakorlat szerint a jogvita fennállásáig tartó időszakot nem lehet a birtok elleni folyamatos támadásként értelmezni, a büntethetőséget kizáró okként szóba jöhető jogos önhatalom gyakorlásának nincs helye, ha a felek között polgári per van folyamatban (BH 2018.270.).
- [24] Az indítvány szerint hiányzott a jogos önhatalom harmadik feltétele, a szükségesség is. A terhelt és az általa megbízott, tudtával és akaratából eljáró személyek az épületnek nem kizárólag a 3. számú kft. által bérelt, és ekként korábban birtokolt 40 m² alapterületű részét, hanem az egész épületet elfoglalták, mégpedig a vagyonörök épületből történt eltávolításával oly módon, hogy azzal az egész épületből kizárták az 1. számú kft. „f. a” társaságot. Következésképpen a cég az általa jogszerűen birtokolt épületrész birtokából kiesett.
- [25] A terhelt és az általa megbízott, tudtával és akaratából eljáró személyek tehát nem pusztán az elvesztett birtok visszaszerzése, hanem azon túlmenően az egész épület visszaszerzése érdekében alkalmaztak fenyegetést. Ugyanakkor a jogos önhatalom gyakorolhatósága, még ha annak feltételei fenn is álltak volna, szükségszerűen az épületnek a korábban kizárólagosan birtokolt részére terjedhetett csak ki, a más által birtokolt terület elfoglalásának és a birtokos kizárásának a jogszerűségét az önhatalom gyakorlása nem igazolhatja. Az önhatalom gyakorlása így a birtokvédelemhez szükséges mértéken túlterjedt.
- [26] A Pest Megyei Főügyészség álláspontja szerint a jogos önhatalom gyakorlásának egyik feltétele sem állt fenn, ennél fogva pedig a Btk. 368. § (3) bekezdése szerinti büntethetőséget kizáró ok sem állapítható meg.
- [27] Az irányadó tényállás tartalmazza, hogy a terhelt erős fizikumú, létszámfölényben lévő társai hajnalban, váratlanul, rajtaütésszerűen, előre megtervezett, szervezett és összehangolt, ellentmondást nem tűrő módon, arcukat fekete maszkkal takarva fejtették ki cselekményüket; illetőleg azzal fenyegették meg a sértetteket, hogy ne szóljanak senkinek, különben nem ússzák meg ennyivel. Az ítélkezési gyakorlat szerint pedig a többiek általi elkövetésben rejlő erőkoncentráció miatt fokozott veszélyt magában hordozó, összehangolt, szervezett, erőfölényt kihasználó, hatalmaskodó fellépés kétségkívül alkalmas arra, hogy a sértettben komoly félelmet keltsen (BH 2018.270.). Ekként pedig az önbíráskodás büntetnének megállapításához szükséges, fenyegetéssel történő kényszerítés is megállapítható.
- [28] A főügyészség kiemelte, hogy a jogos önhatalom kizárólag a birtok visszaszerzéséig gyakorolható, a birtok visszaszerzése után kifejtett, a birtok visszaszerzéséhez már nem szükséges erőszakos cselekmény nem jogszerű. A terhelt és társai cselekményének célja az épület visszafoglalása volt, a vagyonörök pedig eleget tettek az épület elhagyására vonatkozó utasításnak is. Az épület

visszafoglalása tehát a vagyonörök épületből történt kikísérésével megtörtént. Az épületen kívül kifejtett cselekmény már nem volt szükséges a birtok visszaszerzése érdekében.

- [29] Az indítványozó szerint a terhelt a cselekménye jogszerűsége, illetve társadalomra veszélyessége tekintetében nem lehetett tévedésben. A terhelt jogi képviselője a csarnok önhatalommal való visszafoglalását kifejezetten nem tanácsolta a terheltnek. Az a körülmény pedig, hogy a terhelt által megbízott személyek az arcukat takaró, ezáltal a felismerhetőségüket kizáró fekete maszkot viseltek, arra utal, hogy cselekményük jogszerűtlenségével a BH 2000.338. számú jogeset számukra való ismertetése dacára tisztában voltak, és ezt a terheltnek is fel kellett ismernie. Ezt támasztja alá az is, hogy a terhelt által megbízott személyek a vagyonöröktől elvett telefonokból az akkumulátorokat kivették és azt eldobták azért, hogy a vagyonörök a rendőrséget ne tudják értesíteni, majd távozásra szólították fel őket azzal, hogy a cselekményről legalább egy órán keresztül ne szóljanak senkinek. Erre pedig szintén nem lett volna semmi szükség, ha a terhelt és az általa megbízott személyek a cselekményüket jogszerűnek vélték volna.
- [30] A főügyészség kifejtette, hogy a jelen ügyben számos érdemi különbség van a BH 2000.338. számú döntésben elbírált esethez képest. Egyrészt jelen ügyben a birtokból való kikerülést eredményező tevékenység a rendőrségi intézkedésben megnyilvánuló olyan többletelemet tartalmaz, mely a BH 2000.338. számú döntésben elbírált esetben fel sem merült, másrészt a jelen ügyben azonban az ingóságok elszállítására sincs adat.
- Szintén lényeges különbség a BH 2000.338. számú döntésben elbírált ügghöz képest, hogy jelen esetben az 1. számú kft. „f. a.” az épület nagyobb részének birtokát jogszerűen megszerezte, és a terhelt és az általa megbízott személyek cselekménye erre is kiterjedt.
- [31] Ezért indítványozta, hogy a Kúria a Budapest Környéki Törvényszék 2.Bf.494/2018/7. számú határozatát a Be. 663. § (1) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel a Be. 663. § (4) bekezdés b) pontjában foglaltakra helyezze hatályon kívül és a Budapest Környéki Törvényszéket utasítsa új eljárásra.
- [32] A Legfőbb Ügyészség a BF.483/2019/3. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt fenntartotta.
- [33] A felülvizsgálati indítványra a terhelt írásbeli észrevételt tett, amelyben részletesen kifejtette, miszerint az ügyészség által jogszerűnek tartott rendőri intézkedés valójában megtevesztésen alapult, mert a rendőrök azt hitték, hogy hatósági végrehajtás folyik. Az 1. számú felszámolóbiztos és a 2. számú felszámolóbiztos olyan polgári jogi követelés biztosítására vették igénybe a rendőröket, amelynek jogszerűségét bíróság mind a mai napig nem állapította meg. A terhelt az ügy előzményeiből okszerűen következtethetett arra, hogy az 1. számú felszámolóbiztos az általa követelt összeg biztosítására nem csupán lezárja a kérdéses ingatlant, hanem az ott lévő eszközöket is elszállíttatja.
- [34] A terhelt emellett indítványozta az eljáró bíróságok által megállapított tényállás kiegészítését is, egyrészt az általa előadott előzményekkel, másrészt azzal, hogy az általa megbízott két támadó nem viselt maszkot, csak a harmadik személy. Kiegészíteni kérte a tényállást azzal is, hogy a terhelt a rendőri intézkedés ellen panaszt, illetve feljelentést tett, amelyeket a hatóságok érdemben nem vizsgáltak ki.
- [35] Kifejtette azt is, hogy az 1. számú felszámolóbiztos volt az, aki tilos önhatalommal élt, amikor mintegy ötven fős kísérettel megjelent a kérdéses telephelyen, hogy bizonyítatlan követeléseinek biztosítására birtokba vegye a 3. számú kft. eszközeit. Vitatta, hogy a kft. a csarnokban csak 40 m² területet használt, a kérdéses időszakra a 3. számú kft. a teljes épület egyedüli birtokosa lett.
- [36] Támadta a felülvizsgálati indítvány azon megállapítását, miszerint a jogos önhatalom nem vehető igénybe pusztán azért, mert más birtokvédelmi eszköz hosszabb idő alatt vezet eredményes birtokvédelemhez. Kifejtette, hogy több mint hat éve nem sikerül jogi eszközökkel visszaszereznie elvesztett birtokát.
- [37] Vitatta továbbá, hogy az 1. számú felszámolóbiztos által odavitt vagyonörök nem alkalmaztak erőszakot. Véleménye szerint a háromszoros létszámbeli fölény önmagában alkalmas a

megfélemlítésre, emellett az eseményről készült videofelvételek tanúsága szerint történtek erőszakos cselekmények, éppen emiatt került sor a rendőrség kihívására.

- [38] Felhívta a figyelmet arra is, hogy a rendőrök a 2. számú felszámolóbiztosnak adták birtokba az épületet, aki azt azonnal az 1. számú felszámolóbiztos felelős őrzésére bízta, így ő az épületet attól a felszámolóbiztosától szerezte vissza, akinek a rendőrök nem adták birtokba.
- [39] Végezetül felvetette a rendőrség kártérítési felelősségét is.
- [40] A terhelt kirendelt védője a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartva írásbeli észrevételében az elsőfokú bíróság ítéletének és a másodfokú bíróság végzésének hatályában fenntartását indítványozta.
- [41] A terhelt a 2019. október 29. napján érkezett beadványában egyrészt a nyilvános ülés elhalasztását kérte, mivel aznap nem tartózkodik Magyarországon, másrészt tájékoztatta a Kúriát, hogy a Budapest Környéki Törvényszék a 2019. október 14-én meghozott 3.G.40.469/2017. számú ítéletével az 1. számú felszámolóbiztos által indított perben a keresetet elutasította. Megismételte azt is, hogy a helyszínre kihívott rendőröket a felszámolók tévedésbe ejtették, így tulajdonképpen eszközként használták őket arra, hogy a jogtalan követelés biztosítása érdekében a birtokát az 1. számú kft. „f. a.” felszámolóbiztosa megszerezze. A rendőrség kártérítési felelőssége ettől függetlenül fennáll, amelynek érvényesítése érdekében a Pest Megyei Rendőr-főkapitánysággal szemben polgári pert indított.
- [42] A felülvizsgálati indítvány elbírálására a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tűzött ki, melyen a Legfőbb Ügyészség képviselője, a terhelt és védője az írásban kifejtett állásponjtjukat fenntartották.

III.

- [43] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [44] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontja alapján a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével mentette fel a terheltet.
- [45] Az eljáró bíróság azonban nem sértett törvényt, amikor a terheltet a csoportosan, felfegyverkezve elkövetett önbíráskodás büntetnének vádja alól felmentette.
- [46] A Btk. 368. § (1) bekezdése alapján, aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek érvényt szerezzen, mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, önbíráskodást követ el. A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha ezt felfegyverkezve vagy csoportosan követik el.
- [47] A 368. § (3) bekezdése szerint nem valósul meg önbíráskodás, ha az erőszak vagy a fenyegetés alkalmazása az igény érvényesítésének megengedett eszköze.
- [48] Ugyanígy szabályozta e bűncselekményt az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény 273. §-a is. [A Kúria megjegyzi: az eljáró bíróságok nem adták indokát, hogy miért nem az elkövetéskor hatályos büntetőtörvényt alkalmazták - Btk. 2. § (1) bekezdés.]
- [49] Az igény érvényesítésének megengedett eszközéről a cselekmény elkövetésekor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (korábbi Ptk.) 188-192. §-ai rendelkeztek. A 190. § (1) és (2) bekezdése a jogos önhatalom feltételeként azt szabta, hogy a birtok ellen irányuló támadás tilos önhatalomként minősüljön, tehát a birtoktól való megfosztás jogalap nélkül történjék, és az elhárító - ebből következően a birtok visszaszerzésére irányuló - magatartás a birtok megvédéséhez szükséges mértékű legyen, továbbá, ha más birtokvédelmi eszközök igénybevételevel járó idővesztés a birtokvédelmet megghiúsítaná.
- [50] Jelen ügyben a központi kérdés nem az, hogy a terhelt és az általa megbízott személyek cselekménye tényállásszerű volt-e, hanem az, hogy a büntethetőséget kizáró ok fennállt-e, illetőleg a

terhelt a cselekménye társadalomra veszélyességének hiányát illetően tévedésben volt-e.

- [51] A felülvizsgálati indítvány érvei szerint a rendőri intézkedés ténye a jogos önhatalom gyakorlását eleve kizárja, mivel ebben az esetben a birtokost nem tilos önhatalommal fosztják meg a birtokától. Az irányadó tényállás azt tartalmazza, hogy a terhelt és a felszámolóbiztosok között vita alakult ki, ezért az ipartelep biztonsági szolgálatának vezetője kihívta a rendőrséget; az intézkedő rendőrök a 2. számú felszámolóbiztos által vezetett hatósági eljárás téves tudatában, a felszámoló akaratának megfelelően közölték a terhelttel, hogy cégének el kell hagynia az épületet.
- [52] A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 24. § (1) és (2) bekezdése alapján a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzá fordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni, a magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne. Az ügyészség álláspontja helytálló abban, hogy a rendőrséget intézkedési kötelezettség [Rtv. 13. § (1) bekezdés] terhelte, és az intézkedő rendőrök a hatáskörüket túllépve jogszerűtlen döntésükkel juttatták birtokba a 2. számú kft. felszámolóbiztosát, a 2. számú felszámolóbiztos. Az irányadó tényállás szerint az épületet azonban nem a rendőrség által tévedés folytán birtokba juttatott 2. számú felszámolóbiztos záratta le és őriztette, hanem az 1. számú kft. felszámolóbiztosa, az 1. számú felszámolóbiztos, aki a 4. számú kft.-t bízta meg ezzel a tevékenységgel.
- [53] A terhelt 2013. április 12. napján az épületet nem a rendőrség által jogszerűtlenül birtokba juttatott 2. számú felszámolóbiztos alkalmazottaitól, hanem az 1. számú felszámolóbiztos által őrzéssel megbízott 4. számú kft. vagyonőreitől „foglalta vissza”. Így a felülvizsgálati indítvány azon megállapítása, hogy a rendőrök a jogszerűen megkezdett intézkedésük keretein belül, annak eredményeként juttatták birtokba az 1. számú kft.-t, ellentétes az irányadó tényállással, mert a rendőrök a 2. számú kft. felszámolóbiztosának adták birtokba a szerelőcsarnokot. Továbbá, mivel a tényállás a rendőri intézkedéssel kapcsolatban nem tartalmazza a rendőri segítségkérés pontos körülményeit, illetve a rendőri intézkedésről készült jelentés alapján azt, hogy ténylegesen ki és milyen érvekkel győzte meg az intézkedő rendőröket arról, miszerint a terheltnek kell elhagynia az épületet, csupán az állapítható meg, hogy a rendőrök intézkedése nem felelt meg az Rtv. előzőekben idézett 24. § (2) bekezdésének, mivel nem volt olyan sürgető körülmény, amely a rendőri segítségnyújtást indokolta volna. (Ebben az időpontban az 1. számú felszámolóbiztos által a 3. számú kft. ellen indított, bérleti szerződés megszűnésének megállapítása iránti per folyamatban volt.) Tény tehát az, hogy a kikerkező rendőröket az ott történetekről valaki szándékosan megtévesztette, amikor elhitette velük, hogy valamilyen hivatalos eljárás zajlik, holott az egy egyszerű birtokvita volt. Ezzel kapcsolatban az elsőfokú bíróság az ítélete 22. oldal második-negyedik bekezdése tartalmaz indokolást, amelyet a Kúria is osztott.
- [54] Jogilag a birtokvédelem a birtokost illeti meg. Attól, hogy az 1. számú kft. felszámolóbiztosa, az 1. számú felszámolóbiztos a 3. számú kft.-vel korábban kötött bérleti szerződést felmondta, illetve a bérleti szerződés megszűnése tárgyában pert indított, a tulajdonos kft. hitelezőinek érdekében járt el, de nem vált birtokossá. Az ügyészség álláspontjával szemben tehát a terheltet mint birtokost a birtokától a tulajdonos cég felszámolóbiztosa akként fosztotta meg, hogy az épületet bérlő (birtokló) másik kft. felszámolóbiztosának közreműködésével a más okból kikerkező rendőrről megtévesztette, ekként rendőri közreműködéssel, de jogszerűtlenül - mivel ebben az időpontban csupán a terhelt által vitatott korábbi, a bérleti szerződést felmondó felszámolói nyilatkozat alapozta meg azt - az addig birtokban lévő terheltet a birtoka elhagyására készítette.
- [55] Ez pedig összességében a felszámoló részéről nem tekinthető jogos önhatalomnak, következésképpen e magatartással szemben a terhelt jogszerűen felléphetett.
- [56] Nem helytálló az ügyészség azon érvelése sem, miszerint a terhelt és társai a birtok visszaszerzése érdekében tanúsított magatartásukkal túllépték a birtokvédelem szükséges mértékét. A megállapított

tényállás szerint a terhelt által vezetett 3. számú kft. az ipartelep épületét a 2. számú kft.-vel közösen használták, az 1005 m² alapterületű szerelőcsarnokból a 3. számú kft. 40 m²-t, a 2. számú kft. 850 m²-t bérelt. A Kúria által a tényállás részének tekintett, egyébként az elsőfokú ítélet 21. oldal negyedik bekezdésében lévő ténymegállapítás szerint a épületet 2013. április 3. napjáig a 3. számú kft. használta. A 2013. április 12-i cselekmény során a terhelt és társai nem csupán a 3. számú kft. által korábban birtokolt területet, hanem a teljes épületet birtokba vették, ezzel azonban a korábbi tényleges birtokállapotot állították helyre. Egyébként sem életszerű, hogy a 3. számú kft. által korábban birtokolt 40 m² területet a terhelt és társai visszaveszik, a szerelőcsarnok fennmaradó - nagyobb és egymástól fizikailag el nem határolt - részében azonban a vagyonörök további tartózkodását megengedik. Ezzel a magatartással tehát a jogos önhatalom szükséges mértékét a terhelt nem lépte túl.

- [57] Emellett azonban a terhelt által megbízott személyek a vagyonörök kikísérését követően őket megmotozták, a telefonjaikat elvették, és azokból az akkumulátort eltávolították, majd eldobták, valamint felszólították a vagyonöröket, hogy az ipartelep portájánál gépkocsijukkal ne álljanak meg és a rendőrséget ne értesítsék. Ez a cselekménysor a birtok visszaszerzéséhez már nem volt szükséges. Azt azonban, hogy a terhelt által megbízott személyek e tevékenységéről a terhelt tudott és azzal egyetértett, az eljáró bíróságok nem látták bizonyítottanak.
- [58] Az ügyészség érvelt azzal is, hogy a jogos önhatalom harmadik feltétele - tehát az, hogy a más birtokvédelmi eszközök igénybevételével járó idővesztés a birtokvédelmet megghiúsítaná - szintén nem állapítható meg. A Kúria ebben a kérdésben mindenben az eljáró bíróságok álláspontját osztotta. A gazdasági társaság alapításának és működtetésének célja ugyanis nem a tevékenység színhelyéül szolgáló épület birtokának megszerzése és megtartása, hanem a tényleges gazdasági tevékenység folytatása. Másképpen megfogalmazva, jelen ügyben a birtoklás és használat egymástól el nem választható, egymást feltételező jogosultság. A Kúria utal arra is, hogy a jegyzői birtokvédelmi eljárás nyilvánvalóan nem jelenthetett hatékony jogvédelmet, tekintve, hogy a korábbi Ptk. 192. § (2) bekezdése alapján a birtokláshoz való jogosultság kérdésében a döntés a bíróság hatáskörébe tartozik.
- [59] Az eljáró bíróságok a jogos önhatalmat mint Különös részi büntethetőségi akadályt [Btk. 368. § (3) bekezdés] állapították meg a terhelt javára, elismerve, hogy fellépését a gazdasági társaság működőképességének biztosításához fűződő fontos érdek indokoltta tette, mert a birtokvédelem egyéb eszközeinek igénybevétele a birtokvédelmet megghiúsította volna. Az e körben kifejtett jogi érvelést a Kúria a terheltnek cselekménye társadalomra veszélyességében való alapos tévedése indokaként tartja helytállónak és a felmentő ítéleti rendelkezés törvényi okának.
- A jogerős ítéleti tényállás ugyanis tartalmazza, hogy a terhelt a maga részéről mindent megtett annak érdekében, hogy törvényesen járjon el. E szándékát fejezte ki azáltal, hogy jogi képviselője útján a jegyzőnél birtokvédelmi eljárást indított. A jogkövető magatartás útját kereste ezen túl akkor is, amikor a rendelkezésére bocsátott bírósági eseti döntéseket tanulmányozva jutott arra az elhatározásra, hogy a BH 2000.338. számon közzétett eseti döntésben leírt történeti tényállás alapján fog cselekedni. A bíróságok a terhelt felelősségét a vagyonörök kikísérését követően történetekben nem látták bizonyítottanak, az épület elfoglalásának módját illetően pedig a Legfelsőbb Bíróság által jogszerűnek elismert módon járt el. Az pedig nyilvánvalóan nem róható terhére, hogy az ügyészség által hivatkozott BH 2018.270. számon közzétett eseti döntést 2013-ban nem ismerte. Az indítványozó főügyészség cselekmény társadalomra veszélyességében tévedést elvitató álláspontjával szemben - a hivatkozott ítéleti tények alapján - a Kúria azt a következtetést vonta le, hogy a terhelt jóhiszeműen járt el, s az elkövetéskori tudatában az a feltevés alakult ki, hogy cselekménye nem veszélyes a társadalomra, s e feltevésre - a kifejtettek szerint - alapos oka volt [Btk. 20. § (1), (2) bekezdés].
- [60] A Kúria a terhelt által tett észrevételek kapcsán a következőkre mutat rá:
- [61] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított

tényállás az irányadó, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A 650. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

- [62] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálat során nem lehet a megállapított tényállástól eltérő vagy abban nem szereplő körülményre sem hivatkozni, és arra sincs mód, hogy a Kúria a bizonyítékokat átértékelve a jogerős határozatban írtaktól eltérő tényállást állapítson meg, vagy a tényállást pontosítsa, kiegészítse.
- [63] Ezért a terhelt által indítványozott tényállás-kiegészítésre nincs törvényi lehetőség, azokat az állításokat pedig, amelyek a jogerős ítéletben rögzített tényállásnak ellentmondanak (pl. a 2013. április 3-i történések során a felszámolóbiztosokat kísérő csoport tagjainak létszáma vagy az, hogy április 12-én hány támadó viselt maszkot), a Kúriának figyelmen kívül kellett hagynia.
- [64] Jelen felülvizsgálati eljárás tárgyát szintén nem képezhette az, hogy a terhelt jogorvoslati kérelmeit a rendőrség és az ügyészség miképpen intézte el, továbbá az sem, hogy az 1. számú kft. „f. a.” képviselőjében eljáró 1. számú felszámolóbiztos által indított peres eljárás(ok) milyen eredménnyel zárult(ak).
- [65] Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles [Be. 649. § (2) bekezdés] - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján alapján hatályában fenntartotta.
- [66] A büntügyi költség - amely a Kúria által a törvény kötelező rendelkezése alapján kirendelt védő eljárása kapcsán merült fel - viseléséről pedig a Be. 664. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelkezett.

IV.

- [67] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a 458. § (3) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja kizárja.

Budapest, 2019. október 29.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ